

۲- تهیه محاسبات ملی (شامل حساب‌های ملی، منطقه‌ای و حساب‌های فصلی و نرخ رشد اقتصادی استانی)

حساب‌های ملی

بدیهی است تغییر ساختار اقتصادی بر سطح اعداد و نرخ رشد نیز تأثیر می‌گذارد. در راستای همگنی و هماهنگی در اطلاعات، سری زمانی سال‌های ۱۳۷۰ الی ۱۳۹۰ را نیز در سطح ملی مورد بازنگری قرار گرفته است و منتشر شده است. لازم به ذکر است در این بازنگری، سطح محاسبات مربوط به حساب‌های ملی ۱۱۱ رشته فعالیت بوده است اما در راستای حفظ پیوستگی اطلاعات در قالب ۸۲ بخش اقتصادی (مشابه با سال پایه ۱۳۹۰) منتشر شده است. از عمده‌ترین دلایل تغییرات در سری زمانی حساب‌های ملی و منطقه‌ای، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- تغییر ارزش‌گذاری محاسبات از قیمت تولیدکننده به قیمت پایه؛
- بازنگری در برخی از طبقه‌بندی‌ها؛
- به‌روزرسانی منابع اطلاعاتی در راستای تغییر سال پایه؛

مرکز آمار ایران در راستای وظایف قانونی خود برای محاسبه و انتشار حساب‌های ملی و منطقه‌ای، اقدام به تغییر سال پایه در سری زمانی ۱۳۹۰ الی ۱۴۰۰ نموده است. سال پایه در مجموعه شاخص‌های اقتصادی یا مالی به‌عنوان معیاری برای مقایسه با سال‌های بعد عمل می‌کند و در سنجش و تجزیه و تحلیل داده‌های مرتبط با شاخص‌های کلان، از قبیل تولید ناخالص داخلی، نرخ تورم، رشد اقتصادی و... استفاده می‌شود. سال پایه انتخاب شده تصویری از ساختار اقتصاد و ارزش تولید در بخش‌های مختلف اقتصادی و زیرمجموعه‌های این بخش‌ها را منعکس می‌کند. همچنین سال پایه به مقایسه داده‌ها در طول زمان کمک می‌کند بدون آن که تحت تأثیر عواملی مانند تورم یا تغییرات بازار قرار گیرد. تغییر سال پایه تأثیر خود را بر وزن و اهمیت نسبی بخش‌های مختلف اقتصادی نشان می‌دهد و

- در نظر گرفتن مابه‌التفاوت قیمت حامل‌های انرژی.

تجدیدنظر در روش‌های محاسباتی مطابق آخرین استانداردها و توصیه‌های بین‌المللی معمولاً به‌طور متداول در زمینه حساب‌های ملی و منطقه‌ای صورت می‌پذیرد. از جمله اقدامات انجام شده در این زمینه تغییر منابع آماری است که عمدتاً به علت دستیابی به منابع اطلاعاتی جدید با پوشش کامل‌تر و استفاده از داده‌های آماری جدید به‌صورت اطلاعات ثبتی می‌باشد. تغییر روش در محاسبات به قیمت ثابت، مطابق شاخص‌های توصیه شده در استانداردهای بین‌المللی از دیگر اقدامات انجام شده می‌باشد که متناسب با آن تغییر محاسبات از تعدیل با شاخص قیمت به روش‌های مقداری یا بالعکس صورت گرفته‌است. تغییر در روش محاسبات مصرف واسطه به قیمت ثابت نیز از جمله اقدامات در این راستاست. تغییر ساختار مصارف واسطه از جدول داده - ستانده سال ۱۳۹۰ به جدول داده - ستانده ۱۳۹۵ و تغییر شاخص‌های ضمنی مورد استفاده برای ثابت کردن اجزای مصارف واسطه در بخش‌های مختلف از دیگر اقدامات در این زمینه می‌باشند.

اصولاً تغییر سال پایه محاسبات، فقط سطح اعداد را تغییر می‌دهد و تغییری در نرخ

رشد ایجاد نمی‌کند، اما اگر تغییر سال پایه هم‌زمان با بازنگری در داده‌ها (دسترسی به منابع اطلاعاتی جدید)، تغییر ساختار، تغییر استانداردهای حسابداری و غیره باشد؛ بدیهی است این تغییرات روش محاسبات و برآوردها را نیز متأثر می‌سازد. با علم به این موضوع و مجموعه اقدامات صورت گرفته، تغییر سطح عدد متغیرها و میزان رشد آن‌ها در سطح ملی و منطقه‌ای نیز بررسی شد.

حساب‌های فصلی

نیاز به افزایش سرعت و کاهش فواصل زمانی تهیه حساب‌های ملی سبب شده‌است که اغلب کشورها به تولید حساب‌های ملی فصلی اقدام کنند. هرچند حساب‌های ملی فصلی نسبت به حساب‌های ملی سالانه از جامعیت و تفصیل کمتری برخوردار است؛ با این وجود، به دلیل به‌هنگام بودن و ظرفیت آن در پوشش نیاز جاری برنامه‌ریزان، به‌طور گسترده مورد توجه قرار گرفته‌است. در واقع حساب‌های ملی فصلی با ارائه تصویری از روندهای کوتاه‌مدت اقتصادی، نقشی اساسی در تحلیل‌های کوتاه‌مدت و جلوگیری از انحراف در سیاست‌های اقتصادی برعهده دارد. حساب‌های فصلی مرکز همواره طبق استانداردهای بین‌المللی بعد از پایان فصل بعد تهیه و در سایت مرکز منتشر شده‌است.

قیمتی و تغییرات مقداری می‌توان به درک درستی از تغییرات محصول ناخالص داخلی استان‌ها و رشد آنها طی سال‌های متوالی رسید.

هدف از این طرح، محاسبه حساب‌های منطقه‌ای به قیمت‌های ثابت براساس آخرین توصیه‌های سازمان ملل در سیستم حساب‌های ملی، راهنمای سنجش و قیمت یورواستات^۱ ویرایش ۲۰۱۶ و دستورالعمل تهیه حساب‌های منطقه‌ای یورواستات ویرایش ۲۰۱۳ و مطابق با روش‌های مورد استفاده در حساب‌های ملی به قیمت ثابت است.

داده‌های مورد نیاز در تهیه حساب‌های منطقه‌ای علاوه بر نتایج طرح‌های آمارگیری مرکز آمار ایران و آمارهای رسمی منتشرشده توسط سازمان‌های مختلف کشور از نتایج منابع داده‌ای که توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها و با مسئولیت مرکز آمار ایران و نظارت کارشناسان مرکز آمار ایران به‌دست می‌آید، تأمین می‌شود.

همچنین حجم وسیعی از اطلاعات مورد نیاز تهیه حساب‌های ملی با استفاده از بیلان عملکرد مالی سازمان‌ها و مؤسسات گوناگون کشور نظیر بانک‌ها، شرکت‌های بیمه، شرکت

لازم به ذکر است اطلاعات حساب‌های فصلی بر اساس تغییرات حساب‌های ملی (توضیحات اشاره شده در حساب‌های ملی) محاسبه شده‌است و سری زمانی آن نیز از سال ۱۳۹۰ بازنگری و درموند مقرر منتشر شده‌است. همچنین هم‌زمان با تهیه حساب‌های فصلی، شاخص‌های مقدار صنعت معدن و کشاورزی نیز تهیه و منتشر شده‌است.

حساب‌های منطقه‌ای

حساب‌های منطقه‌ای نقش شایان توجهی در برنامه‌ریزی دارد به‌طوری که تحقق اهداف برنامه‌ریزی استانی بدون آن امکان‌پذیر نمی‌باشد. مهم‌ترین آمار کلیدی تعریف شده در سیستم حساب‌های ملی و منطقه‌ای محصول ناخالص داخلی است که به عنوان مهم‌ترین شاخص اندازه‌گیری فعالیت‌های اقتصادی، به‌طور وسیعی در سطح اقتصاد کلان مورد استفاده قرار می‌گیرد.

یکی از هدف‌های اصلی تهیه حساب‌های منطقه‌ای به قیمت ثابت محاسبه نرخ رشد اقتصادی و مشاهده تغییرات به تفکیک استان‌های کشور است. با تفکیک تغییرات متغیرهای اقتصادی به دو بخش تغییرات

روش‌های آماری در کشورهای عضو اتحادیه اروپا و نامزدهای پیوستن به آن و همچنین انجمن تجارت آزاد اروپا است.

^۱ یوروستات یا اداره آمار اروپا (به انگلیسی: Eurostat) یکی از ادارات کمیسیون اروپا است که در کشور لوکزامبورگ واقع است. وظایف اصلی آن، ارائه اطلاعات آماری به نهادهای اتحادیه اروپا و ترویج هماهنگی

منعقد شده است و فعالیت‌های مربوط به گردآوری اطلاعات در حال انجام است.

طرح گردشگری: اصلاحات مربوط به گزارش نهایی حساب اقماری گردشگری انجام شده است.

اقتصاد دریاپایه: نمودار گانت و ساختار این حساب‌ها در اختیار سازمان برنامه و بودجه کشور قرار گرفته است و کارگروه‌ها جلسات متعددی برگزار کرده‌اند.

اقتصاد دیجیتال: تهیه پیش‌نویس نظام‌نامه اقتصاد رقومی و قرارداد توسط پژوهشکده آمار برای سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ منعقد شده است. نتایج مربوط به سال ۱۴۰۰ نهایی و منتشر گردید. برای سال ۱۴۰۱ طرح آمارگیری آن در دست اجرا است. براساس برنامه زمانی قرار است تا انتهای سال ۱۴۰۳ نتایج نهایی طرح منتشر گردد.

حساب تولید تعاون: در اواخر سال ۱۴۰۳ قراردادی در خصوص تهیه و تولید حساب تولید تعاون با وزارت تعاون منعقد گردید. براساس این تفاهم‌نامه، پیش‌بینی می‌شود نتایج حساب تولید تعاون تا نیمه‌اول سال ۱۴۰۴ انتشار یابد و در اختیار وزارتخانه مذکور قرار گیرد.

مخابرات، شرکت پست، شرکت‌های هواپیمایی و... حاصل می‌شود.

سری زمانی حساب‌های منطقه‌ای و نرخ رشد استان‌ها بر اساس تغییرات حساب‌های ملی (توضیحات اشاره شده در حساب‌های ملی) از سال ۱۳۹۰ بازنگری و منتشر شده‌اند.

جدول داده- ستانده ۱۴۰۰

اقدامات زیر به منظور تهیه این جدول انجام شده است:

- برگزاری جلسات مربوط به تهیه جدول داده - ستانده؛
- بررسی پرسشنامه و ماهیت اقلام سطرها؛
- انطباق پرسشنامه و سطرهای جدول داده - ستانده؛
- بررسی فرایند محاسبه داده - ستانده صنعت؛
- بررسی پرسشنامه‌های تکمیل شده داده - ستانده بخش ساختمان؛
- بررسی نتایج طرح‌هایی که مخصوص این جدول بودند.

تولید و محاسبه حساب‌های اقماری (سلامت، گردشگری، دریاپایه، اقتصاد دیجیتال و تعاون)

حساب سلامت: قرارداد با وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی توسط پژوهشکده آمار